

DEKLARACJA ŚWIATOWEGO STOWARZYSZENIA LEKARZY (WMA) Z TOKIO – WYTYCZNE DLA LEKARZY DOTYCZĄCE TORTUR I INNEGO OKRUTNEGO, NIELUDZKIEGO I PONIŻAJĄCEGO TRAKTOWANIA ORAZ KARANIA W ZWIĄZKU Z ZATRZYMANIEM I UWIĘZIENIEM

**Przyjęta przez 29. Zgromadzenie Światowego Stowarzyszenia Lekarzy (WMA),
Tokio, Japonia, październik 1975 r.**

**Skorygowana pod względem redakcyjnym na 170. posiedzeniu Rady WMA w
Divonne-les-Bains, Francja, maj 2005 r. oraz na 173. posiedzeniu Rady WMA w
Divonne-les-Bains, Francja, maj, 2006 r.**

**Zmieniona przez 67. Zgromadzenie Ogólne WMA, Tajpej, Tajwan, październik
2016 r.**

PREAMBUŁA

Jest przywilejem lekarza wykonywać zawód w służbie ludzkości, zachowywać i przywracać zdrowie fizyczne i psychiczne bez rozróżniania ze względu na osobę pacjenta oraz zapewniać komfort i łagodzić cierpienie pacjentów. Należy zachować najwyższy szacunek dla ludzkiego życia nawet w obliczu groźby oraz nie wolno wykorzystywać w żaden sposób wiedzy medycznej wbrew prawom ludzkości.

Dla celów tej Deklaracji tortury definiuje się jako rozmyślne, systematyczne lub złośliwe wywoływanie fizycznych lub psychicznych cierpień przez jedną lub więcej osób działających z własnej woli lub na rozkaz jakiegokolwiek władzy w celu zmuszenia innej osoby do wyjawienia informacji, przyznania się albo dla jakiegokolwiek innego powodu.

DEKLARACJA

1. Lekarz nie może wspierać, tolerować ani uczestniczyć w torturowaniu, ani w żadnych innych nieludzkich lub poniżających praktykach, niezależnie od rodzaju przestępstwa, o popełnienie którego ofiara tych praktyk jest podejrzewana, oskarżana lub uznana winną jego popełnienia i niezależnie od przekonań oraz motywów tej osoby, w żadnej sytuacji, w tym również w trakcie konfliktów zbrojnych i zamieszek wewnętrznych.
2. Lekarz nie może udostępniać pomieszczeń, instrumentów, preparatów ani wiedzy w celu ułatwienia tortur lub innych form okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania, ani w celu obniżenia u ofiary zdolności opierania się takiemu traktowaniu.
3. Podczas sprawowania opieki medycznej nad osobami zatrzymanymi lub więźniami, którzy są lub mogą być przesłuchiwanymi, lekarze powinni dolożyć szczególnych starań dla

zapewnienia poufności wszystkich informacji medycznych. Lekarz powinien zgłosić każde naruszenie Konwencji Genewskiej odpowiednim organom.

4. Zgodnie ze stanowiskiem przedstawionym w Rezolucji Światowego Stowarzyszenia Lekarzy w sprawie odpowiedzialności lekarzy w zakresie dokumentowania i denuncjowania przypadków stosowania tortur albo okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania oraz jako wyjątek od zasady zachowania tajemnicy zawodowej, lekarze mają obowiązek etyczny zgłaszać nadużycia, o ile to możliwe za zgodą osoby, jednak w pewnych okolicznościach, kiedy ofiara nie jest w stanie swobodnie się wypowiedzieć, nawet bez wyraźnej zgody.
5. Lekarz nie może używać ani, o ile jest w stanie, nie może pozwalać na wykorzystywanie medycznej wiedzy, umiejętności ani informacji na temat zdrowia dotyczących konkretnych osób, w celu ułatwienia lub wspierania w jakikolwiek sposób legalnego lub nielegalnego ich przesłuchiwania.
6. Lekarz nie może być obecny w trakcie jakichkolwiek praktyk, podczas których tortury albo inne formy okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania są stosowane lub grozi się ich użyciem.
7. Lekarz musi być w pełni niezależny w kwestii wyboru metody leczenia pacjenta, za zdrowie którego jest odpowiedzialny. Podstawową rolą lekarza jest ograniczanie cierpień innych ludzi i żadne powody osobiste, zbiorowe czy polityczne nie mogą przeważać nad tym nadrzędnym celem.
8. Zgodnie ze stanowiskiem przedstawionym w Deklaracji Światowego Stowarzyszenia Lekarzy z Malty w sprawie strajków głodowych nie może być sztucznie karmiony więzień, który odmawia przyjmowania posiłków, a zdaniem lekarza, jest zdolny do oceny rzeczywistości i racjonalnego osądu skutków takiego dobrowolnego odmawiania posiłków. Decyzja w sprawie zdolności do wyrażenia przez więźnia takiego sądu powinna być potwierdzona przez co najmniej jednego niezależnego lekarza. Lekarz powinien wyjaśnić więźniowi skutki odmowy przyjmowania posiłków.
9. Przypominając Deklarację z Hamburga w sprawie wspierania lekarzy odmawiających uczestniczenia lub tolerowania stosowania tortur lub innych form okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania, Światowe Stowarzyszenie Lekarzy wspiera i zachęca społeczność międzynarodową, krajowe stowarzyszenia lekarzy oraz koleżanki i kolegów lekarzy do wspierania lekarzy i ich rodzin w obliczu zagrożenia represjami za odmowę pomocy przy stosowaniu tortur albo innych form okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania.
10. Światowe Stowarzyszenie Lekarzy wzywa krajowe stowarzyszenia lekarzy do zachęcania lekarzy, aby kontynuowali programy doskonalenia zawodowego oraz kształcenie w dziedzinie praw człowieka.

© Światowe Stowarzyszenie Lekarzy (WMA, Inc.) - Wszystkie prawa zastrzeżone.

© do polskiego tłumaczenia: Marek Czarkowski, Romuald Krajewski – Ośrodek Bioetyki Naczelnej Rady Lekarskiej, Warszawa.